

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра адміністративного та фінансового права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-педагогічної роботи
та соціальних питань і розвитку
Львівського національного університету
імені Івана Франка
проф. Лозинський М.В.

«__» _____ 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Проблеми застосування адміністративними судами практики
Європейського суду з прав людини**

напрямок підготовки **6.030401 «Правознавство»**
спеціальність **8.03040101 «Правознавство»**
спеціалізація **«Правосуддя та судове адміністрування»**

Львів - 2015

Робоча програма навчальної дисципліни «Проблеми застосування адміністративними судами практики Європейського суду з прав людини» для студентів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство», спеціальністю 8.03040101 «Правознавство», 2015 р. – 14 с.

РОЗРОБНИК:

Решота Володимир Володимирович – кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

Робоча програма навчальної дисципліни «Проблеми застосування адміністративними судами практики Європейського суду з прав людини» затверджена на засіданні кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка

(Протокол від «31» серпня 2015 року № 1)

Завідувач кафедри
адміністративного
та фінансового права
«31» серпня 2015 року

проф. М.М. Кобилецький

Схвалено Вченою Радою юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (напрям підготовки 6.030401 «Правознавство»)

Протокол від «___» _____ 201_ року № ___

«___» _____ 2015 року Голова _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0304 «Право» (шифр і назва)	Обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність «Правознавство» 8.03040101 (шифр і назва)		
Змістових модулів – 1		5-й	4-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції	
		16 год.	8 год.
		Практичні	
		16 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		58 год.	74 год.
		Вид контролю: залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2

для заочної форми навчання – 1:5

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: комплексна підготовка студентів-правників з метою формування і розвитку їх професійної компетенції у сфері застосування практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) у сфері адміністративного судочинства, спрямована на отримання необхідного обсягу теоретичних правових знань, набуття практичних навиків правозастосування, складення процесуальних документів щодо звернення ЄСПЛ, ознайомлення студентів з теоретичними положеннями та практикою застосування адміністративними судами практики ЄСПЛ, оволодіння достатнім рівнем правової культури і правосвідомості для забезпечення прав, свобод та інтересів суб'єктів правовідносин у сфері адміністративного судочинства.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Проблеми застосування адміністративними судами практики Європейського суду з прав людини» є:

- визначити загальну характеристику правової системи Ради Європи та її основні інституції;
- з'ясувати завдання та функції Європейського суду з прав людини
- дослідити поняття практика ЄСПЛ
- розмежувати поняття «адміністративний процес», «адміністративна юстиція», «адміністративне судочинство», «адміністративна процедура»
- проаналізувати принцип верховенства права
- дослідити порядок звернення в ЄСПЛ та вимоги до відповідних заяв
- визначити особливість Конвенції та практики ЄСПЛ як джерел права в Україні
- розкрити основні статті Конвенції, що підлягають застосуванню адміністративними судами при вирішенні адміністративних справ
- виявити особливості застосування Конвенції в основних сферах при вирішенні окремих категорій справ адміністративної юрисдикції
- визначити особливість виконання рішень ЄСПЛ в адміністративних справах в Україні
- дослідити проблеми застосування практики ЄСПЛ адміністративними судами в Україні

У результаті вивчення даного курсу студент повинен:

знати:

- характеристику Конвенції та сфера її дії в адміністративному судочинстві
- правову характеристику ЄСПЛ;
- складові практики ЄСПЛ;
- порядок застосування Конвенції та практики ЄСПЛ;
- процедуру розгляду справ та виконання рішень ЄСПЛ;
- основні норми Конвенції, що підлягають застосуванню адміністративними судами;
- основні рішення ЄСПЛ, що підлягають застосуванню адміністративними судами;
- порядок виконання рішень ЄСПЛ в Україні.

вміти:

- відповідати на основні теоретичні запитання теми;
- застосовувати Конвенцію та практику ЄСПЛ в адміністративному судочинстві;
- складати заяву (звернення) у ЄСПЛ;
- давати правову оцінку ситуаційних задач до практичних занять.

набути навиків:

- застосовувати понятійно-категоріальний апарат, нормативно-правову лексику і спеціальну термінологію;
- аргументовано висловити свою правову позицію з використанням посилань на нормативні акти, судову практику, наукові джерела;
- всебічного і глибокого правового аналізу запропонованих спірних ситуацій;
- скласти проекти процесуальних документів, зокрема заяви в ЄСПЛ.

3. Програма навчальної дисципліни**Змістовий модуль 1.****«ЗАСТОСУВАННЯ ПРАКТИКИ ЄСПЛ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ»****Тема 1. Засади застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві**

Адміністративне судочинство, адміністративний процес та адміністративна юстиція: співвідношення понять.

Джерела адміністративного судочинства в Україні.

Принцип верховенства права: сутність та правозастосування в адміністративному судочинстві України.

Правова природа рішень Верховного Суду України в адміністративному судочинстві України.

Правові засади застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві України.

Тема 2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, принципи її застосування та засади діяльності ЄСПЛ

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.: історія прийняття та значимість.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод у системі джерел адміністративного судочинства України

Загальна характеристика ЄСПЛ. Створення та значення ЄСПЛ як інструменту захисту прав людини.

Право на звернення до ЄСПЛ. Умови прийнятності заяви до розгляду в ЄСПЛ.

Правова природа рішень Європейського суду з прав людини та проблеми їх застосування адміністративними судами України.

Принцип верховенства права у практиці ЄСПЛ.

Практика ЄСПЛ: поняття та елементи.

Тема 3. Право на справедливий суд у практиці ЄСПЛ

Загальна характеристика статті 6 Конвенції.

Проблеми застосуванні ст. 6 Конвенції в адміністративному судочинстві.

Загальна характеристика права на справедливий суд у практиці ЄСПЛ.
Доступ до суду. Суд, встановлений законом. Незалежний і неупереджений розгляд, безсторонність. Затримки у провадженні. Рівність сторін у процесі, дослідження доказів. Публічність

Обґрунтованість рішень суду. Принцип юридичної визначеності

Тема 4. Практика ЄСПЛ щодо тлумачення окремих громадянських прав

Практика ЄСПЛ щодо тлумачення окремих громадянських прав за статтями 8-11 Конвенції: загальна характеристика.

Право на повагу до приватного та сімейного життя та житла (стаття 8 Конвенції). Особливості та сфера застосування статті 8 Конвенції.

Забезпечення свободи думки, совісті, релігії.. Реалізація прав, гарантованих статтею 9 Конвенції.

Свобода вираження поглядів (стаття 10 Конвенції).

Свобода зібрань та об'єднань (стаття 11 Конвенції).

Особливості та сфера застосування статті 11 Конвенції.

Взаємозв'язок статей 9 та 11 щодо особливості діяльності релігійних організацій.

Тема 5. Право власності та майнові спори у практиці ЄСПЛ

Загальна характеристика статті 1 Першого протоколу Конвенції. Роль ЄСПЛ у захисті права власності та майнових спорів.

Концепція «майна» в розумінні статті 1 Першого протоколу. Виправданість втручання у право власності. Право держави регламентувати використання власності відповідно до суспільного інтересу. Забезпечення «справедливого балансу».

Особливості застосування практики ЄСПЛ при вирішенні податкових спорів адміністративними судами.

Тема 6. Застосування практики ЄСПЛ при вирішенні адміністративних справ, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму

Загальна характеристика статті 3 Першого протоколу Конвенції. Роль ЄСПЛ у захисті прав громадян щодо реалізації їх прав у сфері проведення виборів та референдумів.

Загальні принципи статті 3 Першого протоколу Конвенції.

Право висувати свою кандидатуру.

Свобода вираження поглядів у контексті виборчих прав.

Особливості та сфера застосування практики ЄСПЛ при розгляді та вирішенні виборчих спорів в Україні та при розгляді справ щодо референдумів.

Тема 7. Проблеми застосування практики ЄСПЛ при вирішенні окремих категорій адміністративних справ судами України

Заборона дискримінації та гендерна рівність у практиці ЄСПЛ. Реалізація статті 14 Конвенції та Протоколу №12.

Застосування Конвенції та практики ЄСПЛ при розгляді та вирішенні справ у сфері соціального захисту (соціального забезпечення, виплати пенсій, пільг, виплат, інших соціальних гарантій держави).

Застосування практики ЄСПЛ при тлумаченні загальних положень та принципів адміністративного судочинства.

Значення практики ЄСПЛ при застосуванні в окремих категорій адміністративних справ.

Тема 8. Процедура виконання рішень ЄСПЛ в адміністративних справах

Особливості процедури виконання рішень ЄСПЛ в адміністративних справах. Справедлива сатисфакція. Обов'язкова сила судових рішень та їх виконання. Індивідуальні заходи щодо держав Сторін Конвенції. Загальні заходи. Виконання рішень. Виправдання можливості невиконання рішень ЄСПЛ національними засобами (на прикладі РФ). Особливості виконання рішень ЄСПЛ в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1												
«Застосування практики ЄСПЛ в адміністративному судочинстві»												
Тема 1. Засади застосування практики Європейського суду		2	2			8		1	1			10

з прав людини в адміністративному судочинстві												
Тема 2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, принципи її застосування та засади діяльності ЄСПЛ		2	2			8		1	1			10
Тема 3. Право на справедливий суд у практиці ЄСПЛ		2	2			7		1	1			9
Тема 4. Практика ЄСПЛ щодо тлумачення окремих громадянських прав		2	2			7		1	1			9
Тема 5. Право власності та майнові спори у практиці ЄСПЛ		2	2			7		1	1			9
Тема 6. Застосування практики ЄСПЛ при вирішенні адміністративних справ, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму		2	2			7		1	1			9
Тема 7. Проблеми застосування практики ЄСПЛ при вирішенні окремих категорій адміністративних справ судами України		2	2			7		1	1			9
Тема 8. Процедура виконання рішень ЄСПЛ в адміністративних справах		2	2			7		1	1			9
Разом за змістовим модулем 1	90	16	16			58	90	8	8			74
Усього годин	90	16	16			58	90	8	8			74

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Засади застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві	2	1

2	Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, принципи її застосування та засади діяльності ЄСПЛ	2	1
3	Право на справедливий суд у практиці ЄСПЛ	2	1
4	Практика ЄСПЛ щодо тлумачення окремих громадянських прав	2	1
5	Право власності та майнові спори у практиці ЄСПЛ	2	1
6.	Застосування практики ЄСПЛ при вирішенні адміністративних справ, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму	2	1
7.	Проблеми застосування практики ЄСПЛ при вирішенні окремих категорій адміністративних справ судами України	2	1
8.	Процедура виконання рішень ЄСПЛ в адміністративних справах	2	1
	Разом	16	8

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Засади застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві	6	8
2	Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, принципи її застосування та засади діяльності ЄСПЛ	6	10
3	Право на справедливий суд у практиці ЄСПЛ	9	12
4	Практика ЄСПЛ щодо тлумачення окремих громадянських прав	6	8
5	Право власності та майнові спори у практиці ЄСПЛ	6	8
6.	Застосування практики ЄСПЛ при вирішенні адміністративних справ, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму	6	10
7.	Проблеми застосування практики ЄСПЛ при вирішенні окремих категорій адміністративних справ судами України	6	10
8.	Процедура виконання рішень ЄСПЛ в адміністративних справах	6	12
	Разом	58	74

7. Методи навчання

Лекційні заняття, презентації, практичні заняття, самостійне навчання, виконання творчих завдань, складення процесуальних документів (заяви в ЄСПЛ).

8. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Викладання курсу проводиться у вигляді лекцій і практичних занять з

використанням інтерактивних методик. На практичних заняттях можуть використовуватись різні форми та методи контролю знань студентів: доповіді, експрес-опитування, доповнення, відповіді, вільна дискусія, співбесіда, обговорення рефератних повідомлень, розв'язання казусів, виконання самостійних і контрольних робіт, індивідуальні завдання та інші. Рівень знань, підготовленості, ерудиції, активності студентів на семінарах оцінюється викладачем самостійно. Окрім того, передбачена самостійна робота студента над теоретичним матеріалом. На самостійне вивчення у поза аудиторний час плануються теми, не охоплені навчальним процесом, але які передбачені робочою програмою і мають істотне значення для підготовки фахівця.

Методи проведення поточного контролю під час навчальних занять визначаються кафедрою і здійснюються шляхом усного опитування студентів, вирішення практичних завдань, складання типових документів, проведення модульних засідань органів державної влади тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі семестрового заліку.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Викладання курсу проводиться у вигляді лекцій і практичних занять з використанням інтерактивних методик. З найбільш важливих тем курсу проводяться семінарські заняття, на яких можуть використовуватись різні форми та методи контролю знань студентів: доповіді, експрес-опитування, доповнення, відповіді, вільна дискусія, співбесіда, обговорення рефератних повідомлень, розв'язання казусів, виконання самостійних і контрольних робіт, індивідуальні завдання та інші. Рівень знань, підготовленості, ерудиції, активності студентів на семінарах оцінюється викладачем самостійно. Окрім того, передбачена самостійна робота студента над теоретичним матеріалом. На самостійне вивчення у поза аудиторний час плануються теми, не охоплені навчальним процесом, але які передбачені робочою програмою і мають істотне значення для підготовки фахівця.

Залік виставляється за результатами поточної успішності і не вимагає присутності студента на цій формі контролю. У зв'язку із цим за підсумками поточної успішності виставляється оцінка «зараховано» або «незараховано». У разі наявності невідпрацьованих заборгованостей до дня виставлення заліку у відомості виставляється оцінка «незараховано».

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

<i>Оцінка в балах</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Визначення</i>	<i>За національною шкалою</i>
			<i>Залікова оцінка</i>
90 – 100	A	Зараховано	<i>Зараховано</i>

81-89	B	Зараховано	
71-80	C	Зараховано	
61-70	D	Зараховано	
51-60	E	Зараховано	
0-50	FX	Незараховано з правом перескладання	<i>Незараховано</i>
0-50	F	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	<i>Незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

90-100 балів (зараховано) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні нормативно-правових актів, судової практики та спеціальної літератури. Прояви уміння застосування набуті знання до конкретних суспільно-економічних ситуацій та здібності аналізу джерел вивчення даного курсу.

81-89 балів (зараховано) - виставляється студенту, який дав не цілком повну але правильну відповідь на всі питання, що базується на знанні.

71-80 балів (зараховано) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь, але не на всі питання, або відповідь не базується на всіх складових джерелах вивчення. Тобто знав нормативно-правовий акт та судову практику але не знав інформації, що міститься у спеціальній літературі, чи інформації, яка міститься у інших джерелах. Однак у підсумку його відповідь повинна базуватись не менше ніж на двох базових джерелах.

61-70 балів (зараховано) - виставляється студенту, який не дав вичерпної детальної відповіді на питання контрольних завдань і яка базується тільки на одному із рекомендованих джерел вивчення матеріалу.

51-60 балів (зараховано) - виставляється студенту, який не дав вичерпної (достатньої) відповіді на питання контрольних завдань та не може назвати джерела інформації навчальної дисципліни.

0-50 балів (незараховано) - виставляється студенту, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною юридичною літературою з дисципліни.

10. Методичне забезпечення

Решота В. В. Проблеми застосування адміністративними судами практики Європейського суду з прав людини: програма курсу для студентів юридичного

факультету. – Львів : юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2015.

Решота В. В. Проблеми застосування адміністративними судами практики Європейського суду з прав людини: Плани практичних занять для студентів юридичного факультету. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2015.

11. Рекомендована література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. – К., 2014.
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005р. (зі змінами). – К., 2014.
3. Господарсько-процесуальний кодекс. – К., 2014.
4. Кримінально-процесуальний кодекс України. – К., 2014 .
5. Цивільний процесуальний кодекс України. – К., 2014.
6. Закон України «Про Конституційний Суд України» // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - №49. – Ст. 272. (зі змінами).
7. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. (зі змінами).
8. Постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 06.03.2008. «Про практику застосування адмінсудами окремих положень КАС України під час розгляду адміністративних справ»

Базова:

9. Адміністративне судочинство: підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. – К. : Істина, 2011. – 304 с.
10. Адміністративне судочинство України: Підручник / О. М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О. Н. Панченко, В. Б. Авер'янов [та ін.]; За заг. ред. О. М. Пасенюка. — К.: Юрінком Інтер, 2009.
11. Административное право зарубежных стран: Учебник /Под ред. А.Н. Козырина и М.А. Шматовой. – М.: Спартак, 2003.
12. Адміністративний процес: загальна частина (Федеративна Республіка Німеччини, Україна): Наук.-практ. посібник /Манн Томас, Мельник Р., Бевзенко В., Комзюк А.; пер. та адапт. з нім. Мельник Р.; за заг. ред. Бевзенка В. – К.: алеута, 2013. – 308 с.
13. Адміністративний процес України: Навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник/. – К.: Прецедент, 2007. – 531с.
14. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика. Монографія /За заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової. – Одеса: Фенікс, 2013. – 392с.

- 15.Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України / Автори-упорядники І.Б.Коліушко, Р.О. Куйбіда. – К.: Факт, 2003.
- 16.Актуальні проблеми застосування Цивільного процесуального кодексу та Кодексу адміністративного судочинства / Тези доповідей та наукових повідомлень учасників науково-практичної конференції (25-26 січня 2007р.). – Харків, 2007.
- 17.Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С. В. Ківалов, І. О . Картузова, А. Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2014. – 342 с.
- 18.Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар: У 2-х т. / За заг. ред. Р.О. Куйбіди. – К.: Книги для бізнесу, 2007.
- 19.Куйбіда Р.О. Реформування правосуддя в Україні: стан і перспективи. – К.: Атіка, 2004.
20. Кузьменко О.О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: Монографія. – К.: Атіка, 2005.
- 21.Основи адміністративного судочинства / Навч. посібник / За заг.редакцією Александрової Н.В., Куйбіди Р.О. – К.: Конус-Ю, 2006.
- 22.Основи адміністративного судочинства та адміністративного права / Навч. посібник / За заг.редакцією Куйбіди Р.О., Шишкіна В.І. – К.: Старий світ, 2006.- 576с.
- 23.Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики. – К.: Конус-Ю, 272 с.
- 24.Юшкевич О. Г. Основи адміністративного судочинства: навчально-тренінговий посібник / О.Г. Юшкевич, Р.С. Мельник. – Х. : НікаНова, 2012. – 266 с.

Спеціальна

- 25.Адміністративне судочинство України: Підручник / О. М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О. Н. Панченко, В. Б. Авер'янов [та ін.]; За заг. ред. О. М. Пасенюка. — К.: Юрінком Інтер, 2009.
- 26.Адміністративне судочинство як сфера застосування аналогій у праві // Правовий вісник Української академії банківської справи. – 2013. - №1(8) // http://lib.uabs.edu.ua/library/P_Visnik../Numbers/1_8_2013/08_02_10.pdf
- 27.Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії і практики /За заг. ред. Авер'янова В.Б.). - К.: Вид-во «Факт», 2003. – Гл. 2.4., Гл. 4 - 5.
- 28.Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С. В. Ківалов, І. О . Картузова, А. Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2014. – 342 с.
- 29.Козюбра М.І. Верховенство права і Україна / М.І.Козюбра // Право України. – 2012. - №1-2. – С.30-63.
- 30.Матат Ю.І. Практика Європейського суду з прав людини в механізмі подання прогалін у законодавстві / Ю. І. Матат // Часопис Київського

- університету права. - 2011. - № 4. - С. 386-389. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chkup_2011_4_95.pdf
31. Педько Ю.С. Становлення адміністративної юстиції України: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – 208 с.
 32. Перепелюк В.Г. Адміністративний процес. Загальна частина: навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2003.
 33. Пильгун Н. В. Проблеми реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина в контексті функціонування принципу верховенства права в Україні / Н. В. Пильгун, М. В. Рощук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: : Право. - 2014. - Вип. 26. - С. 40-43. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvuzhpr_2014_26_10.pdf
 34. Проблеми теорії та практики адміністративної юстиції: зб.наук.статей/ Смокович м.І., Цуркан М.І., Перепелюк В.Г. та ін.. – К.: Юрінком Інтер, 2012.С.384.
 35. Пухтецька А.А. Європейський адміністративний простір і принцип верховенства права: монографія / відп. ред. В.Б.Авер'янов. – К. : Юридична думка, 2010. – 140 с.
 36. Пухтецька А.А. Європейські принципи адміністративного права: монографія / за заг. Ред. В.Б. Авер'янова. – К. : І-тут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2012. – 237 с.
 37. Серьогін С.В. Верховенство права в Україні: проблеми розуміння та застосування. – Д. : Середняк, 2014. – 124 с.
 38. Соколов, В. М. Адміністративне судочинство як сфера застосування аналогій у праві [Текст] / В. М. Соколов // Правовий вісник УАБС. – 2013. – № 1(8). - С. 53-57.
 39. Стефанюк В.С. Судовий адміністративний процес. – Харків: КОНСУМ, 2003.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України - www.rada.gov.ua
2. Судова влада - <http://court.gov.ua>
3. Вищий адміністративний суд України - <http://www.vasu.gov.ua>
4. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua>
5. Європейський суд з прав людини – <http://www.echr.coe.int>